

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут філософський

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія освіти і науки

Освітня програма 014.03 Середня освіта (історія)

Спеціальність 014.03 Середня освіта (історія)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри філософії,
соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Філософія освіти і науки
Викладач (-і)	Даниляк Ростислав Петрович
Контактний телефон викладача	0978836373
Е-mail викладача	danylyak@i.ua
Формат дисципліни	
Обсяг дисципліни	90 год. (3,0 кредити)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	

2. Анотація до курсу

Предмет „Філософія освіти і науки” читається студентам другого курсу спеціальності 014.03 „Середня освіта (історія)”. Передбачається, що в найближчому наступному семестрі студенти слухатимуть академічний курс філософії. Беручи до уваги останнє, в межах лекційного викладу та семінарської практики з „Філософії освіти і науки” акцент робиться не на історико-філософській складовій напрямів осмислення феноменів освіти та науки, а на поглибленому опрацюванні ключових ідей та понять, аналізі сучасних підходів до найважливіших проблем філософського аналізу освітнього процесу та наукового пізнання.

Курс лекцій присвячено актуальному стану розвитку філософських уявлень про феномен освіти, бюрократичний характер освітніх інституцій, функції освіти, проблему кореляції освіти та нерівності, суб’єктів освітнього процесу, наукове та ненаукове пізнання, їхнє співвідношення, види ненаукового знання, про процесуальні особливості науки та критерії науковості, рівневу структуру та види наукового знання, особливості та форми соціального впливу на науку тощо. Зміст семінарських занять цілком корелює з лекційним матеріалом, оскільки їхня мета полягає у поглибленому вивченні матеріалу, що, як передбачається, дозволить студентам виробити власну світоглядну позицію, зрозуміти відмінності наукового способу досягнення дійсності від позанаукових шляхів, найзагальніші особливості освітнього процесу.

3. Мета та цілі курсу

Метою викладання навчальної дисципліни „Філософія освіти і науки” є сформувати в студентів уявлення про освіту як соціальний інститут, про навчальний заклад як формальну організацію, про ключові підходи до оцінки функцій освіти та освіченості як фактору соціальної нерівності, про сучасний стан освіти, ключові проблеми та перспективи розвитку; пояснити студентам місце і роль наукового пізнання у структурі пізнання взагалі, головні риси найважливіших напрямків і позицій, що характеризують природу наукового знання та шляхи наукового пізнання (інтерналізм, екстерналізм тощо), структуру наукового пізнавального процесу та умови наукової пізнавальної діяльності.

Завдання дисципліни: проаналізувати зміст класичних та сучасних концепцій філософії освіти; визначити специфіку філософського підходу до

явища освіти; окреслити філософський зміст понять „освіта”, „суб’єкт освіти”, „навчальний заклад”; експлікувати провідні напрямки сучасної філософії науки, їхню позицію щодо природи, структури, функцій наукового знання і пізнання, факторів наукової пізнавальної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати*:

- зміст найважливіших філософських підходів до освіти;
- явні та латентні соціальні функції освіти;
- функції суб’єктів освітньої діяльності;
- найзагальніші перспективи розвитку освіти;
- особливості наукового підходу до дійсності;
- риси провідних позицій у філософії науки;
- найважливіші категорії теорії наукового пізнання;
- структуру наукової пізнавальної діяльності та зв’язки між її елементами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *вміти*:

- оцінювати позитивний та негативний соціальний вплив розвитку масової освіти;
- ідентифікувати соціальний зміст освітньої діяльності та соціальні проблеми освіти;
- застосовувати найважливіші категорії вітчизняної та закордонної філософії освіти до актуальних освітніх процесів;
- застосовувати одержані знання у навчальній та професійній діяльності;
- інтегрувати їх в інші галузі досліджень;
- відрізнити науковий підхід до об’єкта дослідження від інших підходів.

4. Результати навчання (компетентності)

Компетентності загальнонаукові:

- Знання основних особливостей наукового пізнання
- Розуміння змісту найважливіших проблем освітнього процесу

Компетентності інструментальні:

- Здатність самостійно досліджувати теоретичні та прикладні проблеми історичної науки
- Здатність оперувати найважливішими методами наукового пізнання

Компетентності професійні:

- Здатність розрізнити змістовні та формальні складові процесів та явищ, що вивчає історія
- Здатність аналізувати структуру явищ та процесів, функції елементів систем, що вивчаються історією

Компетентності соціальні:

- Здатність критично мислити
- Здатність аргументувати на захист власної позиції

5. Організація навчання курсу

<i>Обсяг курсу</i>					
Вид заняття		Загальна кількість годин			
лекції		14			
семінарські заняття / практичні / лабораторні		16			
самостійна робота		60			
<i>Ознаки курсу</i>					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
4-й семестр	014.03 Середня освіта (історія)	II курс	Вибірковий		
<i>Тематика курсу</i>					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Навчальний заклад як формальна організація Бюрократичний характер освіти як формального інституту. Функції освіти.	лекція, 2 год. семінарське заняття, 2 год.	Базалук О.О. Філософія освіти: Навчально-методичний посібник / О.О.Базалук, Н.Ф. Юхименко. – К.: Кондор, 2010. Бергер П.Л. Что такое социальный контроль? Случай образования / Петер Л. Бергер, Бриджит Бергер // Личностно-ориентированная социология. – М.: Академический проект, 2004. – С.194-213. Гендерное образование в средней школе: российский и канадский опыт: учебно-методические материалы. – Иваново: Иван. Гос.ун-т, 2002. Гендерные проблемы и развитие. Стимулирование развития через гендерное равенство в правах, в доступности ресурсов и возможности выражать свои интересы. – М.: Весь мир, 2001. Гендерная экспертиза учебников для высшей школы. Под ред. О.А.Ворониной. – М.: Солтекс, 2005. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века / Б.Гершунский. – М.: Совершенство, 1998. Гнатюк Я.С. Філософія освіти і науки. Методологічні та теоретичні проблеми філософії: навчальний посібник /	Підготовка конспекту семінарського заняття, 7 год.	50 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру)	лютий 2020 р. (згідно з електронним розкладом)

		<p>Я.С.Гнатюк, Б.М.Рохман. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2018. – 114 с.</p> <p>Гусинский Э.Н. Введение в философию образования / Э.Н.Гусинский, Ю.Ч.Турчанинова. – М.: Логос, 2000.</p> <p>Зборовский Г.Е. Социология образования: Учебное пособие / Г.Е.Зборовский, Е.А.Шуклина. – М.: Гардарики, 2005. – 383 с.</p> <p>Иллич И. Почему надо отменить как саморазумеющуюся обязательность школы / Иван Иллич // Иллич И. Освобождение от школ. Пропорциональность и современный мир. – М.: Просвещение, 2006. – С. 7-29.</p> <p>Кларк Б. Р. Система высшего образования: академическая организация в кросс-национальной перспективе / Бертон Р. Кларк / пер. с англ. А. Смирнова; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2011. – 360 с.</p> <p>Клепко С.Ф. Конспекти з філософії освіти / С.Ф.Клепко. – Полтава: ПОППО, 2007.</p> <p>Клепко С.Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С.Ф.Клепко. – Полтава: ПОППО, 2006.</p> <p>Курс лекцій по соціології освіти: учеб. пособие для студентов вузов / Нар. укр. акад.; под общ. ред. В.И.Астаховой. – 2-е изд., перераб. и доп. – Х.: Изд-во НУА, 2009. – 464 с.</p> <p>Лукашевич М.П. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. / М.П.Лукашевич, М.В.Туленков. – 2-ге вид., допов. і випр. – К.: МАУП, 2004. – 464 с.</p> <p>Репко М. Освіта по-українськи: 129 мільярдів – марнотратство чи інвестиція? [Електронний ресурс] / Марія Репко, Юлія Руда // Українська правда. – 2017. – 15 лютого. – Режим доступу до статті: http://www.epravda.com.ua/publications/2017/02/15/620955/</p> <p>Смирнова Е.Э. Социология образования / Е.Э.Смирнова.</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>– СПб.: Интерсоцис, 2006. – 192 с.</p> <p>Совсун І. Як зробити хорошу школу? Висновки дослідження PISA [Електронний ресурс] / Інна Совсун // Українська правда. – 2016. – 20 грудня. – Режим доступу до статті: https://life.pravda.com.ua/society/2016/12/20/221754/</p> <p>Філософія освіти: навч. посібн. / За заг. ред. В.Андрущенка. – К.: Вид-во НПУ ім.М.П, Драгоманова, 2009.</p> <p>Хоружий Г.Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти / Г.Ф. Хоружий. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012.</p> <p>Штылева Л.В. Фактор пола в образовании: гендерный подход и анализ / Л.В.Штылева. – М.: ПЕР СЭ, 2008.</p>			
<p>Тема 2. Освіта та соціальна нерівність</p> <p>Передумови виникнення проблеми нерівності в освіті. Зміст проблеми нерівності в освіті. Сучасні тенденції проблеми нерівності.</p>	<p>лекція, 2 год. семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>Базалук О.О. Філософія освіти: Навчально-методичний посібник / О.О.Базалук, Н.Ф. Юхименко. – К.: Кондор, 2010.</p> <p>Бергер П.Л. Что такое социальный контроль? Случай образования / Петер Л. Бергер, Бриджит Бергер // Личностно-ориентированная социология. – М.: Академический проект, 2004. – С.194-213.</p> <p>Гендерное образование в средней школе: российский и канадский опыт: учебно-методические материалы. – Иваново: Иван. Гос.ун-т, 2002.</p> <p>Гендерные проблемы и развитие. Стимулирование развития через гендерное равенство в правах, в доступности ресурсов и возможности выражать свои интересы. – М.: Весь мир, 2001.</p> <p>Гендерная экспертиза учебников для высшей школы. Под ред. О.А.Ворониной. – М.: Солтекс, 2005.</p> <p>Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века / Б.Гершунский. – М.: Совершенство, 1998.</p> <p>Гнатюк Я.С. Філософія освіти і науки. Методологічні та</p>	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття, 7 год.</p>	<p>50 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру)</p>	<p>березень 2020 р. (згідно з електронним розкладом)</p>

		<p>теоретичні проблеми філософії: навчальний посібник / Я.С.Гнатюк, Б.М.Рохман. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2018. – 114 с.</p> <p>Гусинский Э.Н. Введение в философию образования / Э.Н.Гусинский, Ю.Ч.Турчанинова. – М.: Логос, 2000.</p> <p>Зборовский Г.Е. Социология образования: Учебное пособие / Г.Е.Зборовский, Е.А.Шуклина. – М.: Гардарики, 2005. – 383 с.</p> <p>Иллич И. Почему надо отменить как саморазумеющуюся обязательность школы / Иван Иллич // Иллич И. Освобождение от школ. Пропорциональность и современный мир. – М.: Просвещение, 2006. – С. 7-29.</p> <p>Кларк Б. Р. Система высшего образования: академическая организация в кросс-национальной перспективе / Бертон Р. Кларк / пер. с англ. А. Смирнова; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2011. – 360 с.</p> <p>Клепко С.Ф. Конспекти з філософії освіти / С.Ф.Клепко. – Полтава: ПОППО, 2007.</p> <p>Клепко С.Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С.Ф.Клепко. – Полтава: ПОППО, 2006.</p> <p>Курс лекций по социологии образования: учеб. пособие для студентов вузов / Нар. укр. акад.; под общ. ред. В.И.Астаховой. – 2-е изд., перераб. и доп. – Х.: Изд-во НУА, 2009. – 464 с.</p> <p>Лукашевич М.П. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. / М.П.Лукашевич, М.В.Туленков. – 2-ге вид., допов. і випр. – К.: МАУП, 2004. – 464 с.</p> <p>Репко М. Освіта по-українськи: 129 мільярдів – марнотратство чи інвестиція? [Електронний ресурс] / Марія Репко, Юлія Руда // Українська правда. – 2017. – 15 лютого. – Режим доступу до статті: http://www.epravda.com.ua/publications/2017/02/15/620955/</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>Смирнова Е.Э. Социология образования / Е.Э.Смирнова. – СПб.: Интерсоцис, 2006. – 192 с.</p> <p>Совсун І. Як зробити хорошу школу? Висновки дослідження PISA [Електронний ресурс] / Інна Совсун // Українська правда. – 2016. – 20 грудня. – Режим доступу до статті: https://life.pravda.com.ua/society/2016/12/20/221754/</p> <p>Філософія освіти: навч. посібн. / За заг. ред. В.Андрущенко. – К.: Вид-во НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2009.</p> <p>Хоружий Г.Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти / Г.Ф. Хоружий. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012.</p> <p>Штылева Л.В. Фактор пола в образовании: гендерный подход и анализ / Л.В.Штылева. – М.: ПЕР СЭ, 2008.</p>			
<p>Тема 3. Суб'єкти освітньої діяльності</p> <p>Поняття та функції суб'єктів освітньої діяльності.</p> <p>Студентство як соціальна група.</p> <p>Найважливіші тенденції у динаміці викладацького складу.</p>	<p>лекція, 2 год.</p> <p>семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>Базалук О.О. Філософія освіти: Навчально-методичний посібник / О.О.Базалук, Н.Ф. Юхименко. – К.: Кондор, 2010.</p> <p>Бергер П.Л. Что такое социальный контроль? Случай образования / Петер Л. Бергер, Бриджит Бергер // Личностно-ориентированная социология. – М.: Академический проект, 2004. – С.194-213.</p> <p>Гендерное образование в средней школе: российский и канадский опыт: учебно-методические материалы. – Иваново: Иван. Гос.ун-т, 2002.</p> <p>Гендерные проблемы и развитие. Стимулирование развития через гендерное равенство в правах, в доступности ресурсов и возможности выражать свои интересы. – М.: Весь мир, 2001.</p> <p>Гендерная экспертиза учебников для высшей школы. Под ред. О.А.Вороной. – М.: Солтекс, 2005.</p> <p>Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века / Б.Гершунский. – М.: Совершенство, 1998.</p>	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття, 7 год.</p>	<p>50 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру)</p>	<p>березень 2020 р. (згідно з електронним розкладом)</p>

		<p>Гнатюк Я.С. Філософія освіти і науки. Методологічні та теоретичні проблеми філософії: навчальний посібник / Я.С.Гнатюк, Б.М.Рохман. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2018. – 114 с.</p> <p>Гусинский Э.Н. Введение в философию образования / Э.Н.Гусинский, Ю.Ч.Турчанинова. – М.: Логос, 2000.</p> <p>Зборовский Г.Е. Социология образования: Учебное пособие / Г.Е.Зборовский, Е.А.Шуклина. – М.: Гардарики, 2005. – 383 с.</p> <p>Иллич И. Почему надо отменить как саморазумеющуюся обязательность школы / Иван Иллич // Иллич И. Освобождение от школ. Пропорциональность и современный мир. – М.: Просвещение, 2006. – С. 7-29.</p> <p>Кларк Б. Р. Система высшего образования: академическая организация в кросс-национальной перспективе / Бертон Р. Кларк / пер. с англ. А. Смирнова; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2011. – 360 с.</p> <p>Клепко С.Ф. Конспекти з філософії освіти / С.Ф.Клепко. – Полтава: ПОППО, 2007.</p> <p>Клепко С.Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С.Ф.Клепко. – Полтава: ПОППО, 2006.</p> <p>Курс лекцій по социологии образования: учеб. пособие для студентов вузов / Нар. укр. акад.; под общ. ред. В.И.Астаховой. – 2-е изд., перераб. и доп. – Х.: Изд-во НУА, 2009. – 464 с.</p> <p>Лукашевич М.П. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. / М.П.Лукашевич, М.В.Туленков. – 2-ге вид., допов. і випр. – К.: МАУП, 2004. – 464 с.</p> <p>Репко М. Освіта по-українськи: 129 мільярдів – марнотратство чи інвестиція? [Електронний ресурс] / Марія Репко, Юлія Руда // Українська правда. – 2017. – 15 лютого. – Режим доступу до статті:</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>http://www.epravda.com.ua/publications/2017/02/15/620955/ Смирнова Е.Э. Социология образования / Е.Э.Смирнова. – СПб.: Интерсоцис, 2006. – 192 с.</p> <p>Совсун І. Як зробити хорошу школу? Висновки дослідження PISA [Електронний ресурс] / Інна Совсун // Українська правда. – 2016. – 20 грудня. – Режим доступу до статті: https://life.pravda.com.ua/society/2016/12/20/221754/</p> <p>Філософія освіти: навч. посібн. / За заг. ред. В.Андрущенко. – К.: Вид-во НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2009.</p> <p>Хоружий Г.Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти / Г.Ф. Хоружий. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012.</p> <p>Штылева Л.В. Фактор пола в образовании: гендерный подход и анализ / Л.В.Штылева. – М.: ПЕР СЭ, 2008.</p>			
<p>Тема 4. Стан та перспективи розвитку освіти</p> <p>Соціальні ризики сучасної освіти. Освіта в контексті глобальних проблем людства. Найважливіші тенденції реформування освіти.</p>	<p>лекція, 2 год. семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>Базалук О.О. Філософія освіти: Навчально-методичний посібник / О.О.Базалук, Н.Ф. Юхименко. – К.: Кондор, 2010.</p> <p>Бергер П.Л. Что такое социальный контроль? Случай образования / Петер Л. Бергер, Бриджит Бергер // Личностно-ориентированная социология. – М.: Академический проект, 2004. – С.194-213.</p> <p>Гендерное образование в средней школе: российский и канадский опыт: учебно-методические материалы. – Иваново: Иван. Гос.ун-т, 2002.</p> <p>Гендерные проблемы и развитие. Стимулирование развития через гендерное равенство в правах, в доступности ресурсов и возможности выразить свои интересы. – М.: Весь мир, 2001.</p> <p>Гендерная экспертиза учебников для высшей школы. Под ред. О.А.Ворониной. – М.: Солтекс, 2005.</p> <p>Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века /</p>	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття, 7 год. Підготовка до написання тесту, 2 год.</p>	<p>50 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру) 25 балів (написання тесту)</p>	<p>квітень 2020 р. (згідно з електронним розкладом)</p>

		<p>Б.Гершунский. – М.: Совершенство, 1998.</p> <p>Гнатюк Я.С. Філософія освіти і науки. Методологічні та теоретичні проблеми філософії: навчальний посібник / Я.С.Гнатюк, Б.М.Рохман. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2018. – 114 с.</p> <p>Гусинский Э.Н. Введение в философию образования / Э.Н.Гусинский, Ю.Ч.Турчанинова. – М.: Логос, 2000.</p> <p>Зборовский Г.Е. Социология образования: Учебное пособие / Г.Е.Зборовский, Е.А.Шуклина. – М.: Гардарики, 2005. – 383 с.</p> <p>Иллич И. Почему надо отменить как саморазумеющуюся обязательность школы / Иван Иллич // Иллич И. Освобождение от школ. Пропорциональность и современный мир. – М.: Просвещение, 2006. – С. 7-29.</p> <p>Кларк Б. Р. Система высшего образования: академическая организация в кросс-национальной перспективе / Бертон Р. Кларк / пер. с англ. А. Смирнова; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2011. – 360 с.</p> <p>Клепко С.Ф. Конспекти з філософії освіти / С.Ф.Клепко. – Полтава: ПОППО, 2007.</p> <p>Клепко С.Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С.Ф.Клепко. – Полтава: ПОППО, 2006.</p> <p>Курс лекций по социологии образования: учеб. пособие для студентов вузов / Нар. укр. акад.; под общ. ред. В.И.Астаховой. – 2-е изд., перераб. и доп. – Х.: Изд-во НУА, 2009. – 464 с.</p> <p>Лукашевич М.П. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. / М.П.Лукашевич, М.В.Туленков. – 2-ге вид., допов. і випр. – К.: МАУП, 2004. – 464 с.</p> <p>Репко М. Освіта по-українськи: 129 мільярдів – марнотратство чи інвестиція? [Електронний ресурс] / Марія Репко, Юлія Руда // Українська правда. – 2017. –</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>15 лютого. – Режим доступу до статті: http://www.epravda.com.ua/publications/2017/02/15/620955/ Смирнова Е.Э. Социология образования / Е.Э.Смирнова. – СПб.: Интерсоцис, 2006. – 192 с.</p> <p>Совсун І. Як зробити хорошу школу? Висновки дослідження PISA [Електронний ресурс] / Інна Совсун // Українська правда. – 2016. – 20 грудня. – Режим доступу до статті: https://life.pravda.com.ua/society/2016/12/20/221754/</p> <p>Філософія освіти: навч. посібн. / За заг. ред. В.Андрущенка. – К.: Вид-во НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2009.</p> <p>Хоружий Г.Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти / Г.Ф. Хоружий. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012.</p> <p>Штылева Л.В. Фактор пола в образовании: гендерный подход и анализ / Л.В.Штылева. – М.: ПЕР СЭ, 2008.</p>			
<p>Тема 5. Характерні риси ненаукового знання</p> <p>Критерії розмежування наукового та позанаукового пізнання. Поняття та різновиди ненаукового знання.</p>	<p>лекція, 2 год. семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>Баранец Н.Г. Философия науки (учебник для аспирантов). – Ульяновск: Издатель Качалин Александр Васильевич, 2013. – 318 с.</p> <p>Будко В. В. Философия науки: Учебное пособие / В. В. Будко. – Харьков: Консум, 2005. – 268 с.</p> <p>Кругляк М. Наука і ненаукове пізнання: проблема взаємодії [Електронний ресурс] / Мирослава Кругляк // Університетська кафедра. – 2013. – №2. – С.126-136. – Електрон. дані (1 файл). – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukaf_2013_2_13. – Дата звернення: 14.05.2018. – Назва з екрана.</p> <p>Марчук М. Проблема соціокультурної зумовленості наукового знання: екстерналізм, інтерналізм і соціокогнітивний потенціалізм // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Випуск 350-351. Філософія. – Чернівці: Рута, 2007. – С.3-</p>	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття, 7 год.</p>	<p>50 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру)</p>	<p>квітень 2020 р. (згідно з електронним розкладом)</p>

7.
 Микешина Л. А. Философия науки: Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: учеб. пособие / Л. А. Микешина. – М.: Прогресс-Традиция; МПСИ; Флинта, 2005. – 464 с.

Петрушенко В.Л. Епістемологія як філософська теорія знання: монографія / Віктор Петрушенко. – Львів: Видавництво Державного університету „Львівська політехніка”, 2000. – 296 с.

Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / Петрушенко В. Л. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів: „Магнолія плюс”; видавець СПД ФО В.М.Піча, 2005. – 506 с.

Семенюк Е.П. Філософія сучасної науки і техніки: підручник для студ. вищих навч. закл. / Е.П.Семенюк, В.П.Мельник. – Львів: Світ, 2006. – 152 с.

Ушаков Е. В. Введение в философию и методологию науки: Учебник / Е. В. Ушаков. – М.: Издательство „Экзамен”, 2005. – 528 с. – (Серия „Учебник для вузов”).

Философия и методология познания: Учебник для магистров и аспирантов / Под общ. и науч. ред. В. Л. Обухова, Ю. Н. Солонина, В. П. Сальникова и В. В. Васильковой. – СПб.: Фонд поддержки науки и образования в области правоохранительной деятельности „Университет”, 2003. – 560 с.

Философия науки в вопросах и ответах: Учебное пособие для аспирантов / В. П. Кохановский [и др.]. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 352 с. – (Высшее образование).

Философия науки: учеб. пособие для вузов / под ред. С. А. Лебедева. – Изд. 5-е, перераб. и доп. – М.: Академический Проект; Альма Матер, 2007. – 731 с. –

		(„Gaudeamus”). Цофнас А.Ю. Гносеология: Учебное пособие. – К.: Алерта, 2005. – 232 с. Штанько В. И. Философия и методология науки. Учебное пособие для аспирантов и магистрантов естественнонаучных и технических вузов / В. И. Штанько. – Харьков: ХНУРЭ, 2002. – 292 с.			
Тема 6. Особливості наукового пізнання Процесуальні риси наукового пізнання. Форми класичного ідеалу науковості. Критерії науковості. Рівні, форми, завдання, результати та методи наукового пізнання.	лекція, 2 год. семінарське заняття, 2 год.	Баранец Н.Г. Философия науки (учебник для аспирантов). – Ульяновск: Издатель Качалин Александр Васильевич, 2013. – 318 с. Будко В. В. Философия науки: Учебное пособие / В. В. Будко. – Харьков: Консум, 2005. – 268 с. Кругляк М. Наука і ненаукове пізнання: проблема взаємодії [Електронний ресурс] / Мирослава Кругляк // Університетська кафедра. – 2013. – №2. – С.126-136. – Електрон. дані (1 файл). – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukaf_2013_2_13 . – Дата звернення: 14.05.2018. – Назва з екрана. Марчук М. Проблема соціокультурної зумовленості наукового знання: екстерналізм, інтерналізм і соціокогнітивний потенціалізм // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Випуск 350-351. Філософія. – Чернівці: Рута, 2007. – С.3-7. Микешина Л. А. Философия науки: Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: учеб. пособие / Л. А. Микешина. – М.: Прогресс-Традиция; МПСИ; Флинта, 2005. – 464 с. Петрушенко В.Л. Епістемологія як філософська теорія знання: монографія / Віктор Петрушенко. – Львів: Видавництво Державного університету „Львівська політехніка”, 2000. – 296 с.	Підготовка конспекту семінарського заняття, 7 год.	50 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру)	травень 2020 р. (згідно з електронним розкладом)

		<p>Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / Петрушенко В. Л. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів: „Магнолія плюс”; видавець СПД ФО В.М.Піча, 2005. – 506 с.</p> <p>Семенюк Е.П. Філософія сучасної науки і техніки: підручник для студ. вищих навч. закл. / Е.П.Семенюк, В.П.Мельник. – Львів: Світ, 2006. – 152 с.</p> <p>Ушаков Е. В. Введение в философию и методологию науки: Учебник / Е. В. Ушаков. – М.: Издательство „Экзамен”, 2005. – 528 с. – (Серия „Учебник для вузов”).</p> <p>Философия и методология познания: Учебник для магистров и аспирантов / Под общ. и науч. ред. В. Л. Обухова, Ю. Н. Солонина, В. П. Сальникова и В. В. Васильковой. – СПб.: Фонд поддержки науки и образования в области правоохранительной деятельности „Университет”, 2003. – 560 с.</p> <p>Философия науки в вопросах и ответах: Учебное пособие для аспирантов / В. П. Кохановский [и др.]. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 352 с. – (Высшее образование).</p> <p>Философия науки: учеб. пособие для вузов / под ред. С. А. Лебедева. – Изд. 5-е, перераб. и доп. – М.: Академический Проект; Альма Матер, 2007. – 731 с. – („Gaudeamus”).</p> <p>Цофнас А.Ю. Гносеология: Учебное пособие. – К.: Алерта, 2005. – 232 с.</p> <p>Штанько В. И. Философия и методология науки. Учебное пособие для аспирантов и магистрантов естественнонаучных и технических вузов / В. И. Штанько. – Харьков: ХНУРЭ, 2002. – 292 с.</p>			
Тема 7. Види наукового знання	лекція, 1 год. семінарське	<p>Баранец Н.Г. Философия науки (учебник для аспирантов). – Ульяновск: Издатель Качалин Александр Васильевич, 2013. – 318 с.</p>	Підготовка конспекту семінарського	50 балів (усні відповіді на семінарських	травень 2020 р. (згідно 3

<p>Підстави класифікації видів наукового знання. Характеристика технічних та інструментальних наук. Співвідношення природничо-наукового та соціогуманітарного пізнання.</p>	<p>заняття, 2 год.</p>	<p>Будко В. В. Философия науки: Учебное пособие / В. В. Будко. – Харьков: Консум, 2005. – 268 с.</p> <p>Кругляк М. Наука і ненаукове пізнання: проблема взаємодії [Електронний ресурс] / Мирослава Кругляк // Університетська кафедра. – 2013. – №2. – С.126-136. – Електрон. дані (1 файл). – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukaf_2013_2_13. – Дата звернення: 14.05.2018. – Назва з екрана.</p> <p>Марчук М. Проблема соціокультурної зумовленості наукового знання: екстерналізм, інтерналізм і соціокогнітивний потенціалізм // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Випуск 350-351. Філософія. – Чернівці: Рута, 2007. – С.3-7.</p> <p>Микешина Л. А. Философия науки: Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: учеб. пособие / Л. А. Микешина. – М.: Прогресс-Традиция; МПСИ; Флинта, 2005. – 464 с.</p> <p>Петрушенко В.Л. Епістемологія як філософська теорія знання: монографія / Віктор Петрушенко. – Львів: Видавництво Державного університету „Львівська політехніка”, 2000. – 296 с.</p> <p>Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / Петрушенко В. Л. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів: „Магнолія плюс”; видавець СПД ФО В.М.Піча, 2005. – 506 с.</p> <p>Семенюк Е.П. Філософія сучасної науки і техніки: підручник для студ. вищих навч. закл. / Е.П.Семенюк, В.П.Мельник. – Львів: Світ, 2006. – 152 с.</p> <p>Ушаков Е. В. Введение в философию и методологию науки: Учебник / Е. В. Ушаков. – М.: Издательство</p>	<p>заняття, 7 год.</p>	<p>заняттях впродовж семестру)</p>	<p>електронним розкладом)</p>
---	------------------------	---	------------------------	------------------------------------	-------------------------------

		<p>„Екзамен”, 2005. – 528 с. – (Серия „Учебник для вузов”).</p> <p>Философия и методология познания: Учебник для магистров и аспирантов / Под общ. и науч. ред. В. Л. Обухова, Ю. Н. Солонина, В. П. Сальникова и В. В. Васильковой. – СПб.: Фонд поддержки науки и образования в области правоохранительной деятельности „Университет”, 2003. – 560 с.</p> <p>Философия науки в вопросах и ответах: Учебное пособие для аспирантов / В. П. Кохановский [и др.]. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 352 с. – (Высшее образование).</p> <p>Философия науки: учеб. пособие для вузов / под ред. С. А. Лебедева. – Изд. 5-е, перераб. и доп. – М.: Академический Проект; Альма Матер, 2007. – 731 с. – („Gaudeamus”).</p> <p>Цофнас А.Ю. Гносеология: Учебное пособие. – К.: Алерта, 2005. – 232 с.</p> <p>Штанько В. И. Философия и методология науки. Учебное пособие для аспирантов и магистрантов естественнонаучных и технических вузов / В. И. Штанько. – Харьков: ХНУРЭ, 2002. – 292 с.</p>			
<p>Тема 8.</p> <p>Соціокультурний вплив на наукове знання</p> <p>Рівні соціокультурного впливу.</p> <p>Інтерналізм та екстерналізм.</p> <p>Особливості соціокультурного впливу.</p>	<p>лекція, 1 год.</p> <p>семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>Баранец Н.Г. Философия науки (учебник для аспирантов). – Ульяновск: Издатель Качалин Александр Васильевич, 2013. – 318 с.</p> <p>Будко В. В. Философия науки: Учебное пособие / В. В. Будко. – Харьков: Консум, 2005. – 268 с.</p> <p>Кругляк М. Наука і ненаукове пізнання: проблема взаємодії [Електронний ресурс] / Мирослава Кругляк // Університетська кафедра. – 2013. – №2. – С.126-136. – Електрон. дані (1 файл). – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukaf_2013_2_13. – Дата звернення: 14.05.2018. – Назва з екрана.</p> <p>Марчук М. Проблема соціокультурної зумовленості наукового знання: екстерналізм, інтерналізм і</p>	<p>Підготовка конспекту семінарського заняття, 7 год.</p> <p>Підготовка до написання тесту, 2 год.</p>	<p>50 балів (усні відповіді на семінарських заняттях впродовж семестру)</p> <p>25 балів (написання тесту)</p>	<p>червень 2020 р.</p> <p>(згідно з електронним розкладом)</p>

<p>Фактори соціальної детермінації істини.</p>		<p>соціокогнітивний потенціалізм // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Випуск 350-351. Філософія. – Чернівці: Рута, 2007. – С.3-7.</p> <p>Микешина Л. А. Философия науки: Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: учеб. пособие / Л. А. Микешина. – М.: Прогресс-Традиция; МПСИ; Флинта, 2005. – 464 с.</p> <p>Петрушенко В.Л. Епістемологія як філософська теорія знання: монографія / Віктор Петрушенко. – Львів: Видавництво Державного університету „Львівська політехніка”, 2000. – 296 с.</p> <p>Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / Петрушенко В. Л. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів: „Магнолія плюс”; видавець СПД ФО В.М.Піча, 2005. – 506 с.</p> <p>Семенюк Е.П. Філософія сучасної науки і техніки: підручник для студ. вищих навч. закл. / Е.П.Семенюк, В.П.Мельник. – Львів: Світ, 2006. – 152 с.</p> <p>Ушаков Е. В. Введение в философию и методологию науки: Учебник / Е. В. Ушаков. – М.: Издательство „Экзамен”, 2005. – 528 с. – (Серия „Учебник для вузов”).</p> <p>Философия и методология познания: Учебник для магистров и аспирантов / Под общ. и науч. ред. В. Л. Обухова, Ю. Н. Солонина, В. П. Сальникова и В. В. Васильковой. – СПб.: Фонд поддержки науки и образования в области правоохранительной деятельности „Университет”, 2003. – 560 с.</p> <p>Философия науки в вопросах и ответах: Учебное пособие для аспирантов / В. П. Кохановский [и др.]. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 352 с. – (Высшее образование).</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>Философия науки: учеб. пособие для вузов / под ред. С. А. Лебедева. – Изд. 5-е, перераб. и доп. – М.: Академический Проект; Альма Матер, 2007. – 731 с. – („Gaudeamus”).</p> <p>Цофнас А.Ю. Гносеология: Учебное пособие. – К.: Алерта, 2005. – 232 с.</p> <p>Штанько В. И. Философия и методология науки. Учебное пособие для аспирантов и магистрантов естественнонаучных и технических вузов / В. И. Штанько. – Харьков: ХНУРЭ, 2002. – 292 с.</p>			
--	--	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Загальна кількість балів в межах залікового курсу: 100. Розподіл балів: 0 – 49 балів – «не зараховано»; 50 – 100 балів – «зараховано». Оцінка розраховується як середнє арифметичне з усіх отриманих на семінарських заняттях, помножене на 20. Приклад: $((3+4+4+4) / 4) \times 20 = 3,75 \times 20 = 75$ (балів).
Вимоги до письмової роботи	<p>Дві письмові роботи у вигляді тестів.</p> <p>Тест 1 охоплює матеріал тем 1, 2, 3 та 4. Кількість тестових завдань: 20. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 5. Кількість вірних відповідей: кілька. Час виконання: 30 хв. (в межах семінарського заняття).</p> <p>Тест 2 охоплює матеріал тем 5, 6, 7 та 8. Кількість тестових завдань: 20. Тести закритого типу (з варіантами відповідей). Кількість варіантів відповідей: 5. Кількість вірних відповідей: кілька. Час виконання: 30 хв. (в межах семінарського заняття).</p>
Семінарські заняття	<p>В межах восьми запланованих семінарських занять є обов'язковими дві усні відповіді, які оцінюються як «незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно».</p> <p>Обов'язковим є написання двох тестових робіт на семінарських заняттях 4 та 7. Результат оцінюється як «незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно».</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Підсумковий контроль виставляється за результатами семінарських занять. Наявність щонайменше чотирьох оцінок (двох – за усні відповіді та двох – за письмові роботи) не нижче, ніж «задовільно», є достатньою підставою для зарахування курсу.

7. Політика курсу

Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій. При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання –

ідентифікація наукового (ненаукового) дискурсу в пропонованих відеофрагментах.

8. Рекомендована література

1. Базалук О.О. Філософія освіти: Навчально-методичний посібник / О.О.Базалук, Н.Ф. Юхименко. – К.: Кондор, 2010.
2. Баранец Н.Г. Философия науки (учебник для аспирантов). – Ульяновск: Издатель Качалин Александр Васильевич, 2013. – 318 с.
3. Бергер П.Л. Что такое социальный контроль? Случай образования / Петер Л. Бергер, Бриджит Бергер // Личностно-ориентированная социология. – М.: Академический проект, 2004. – С.194-213.
4. Будко В. В. Философия науки: Учебное пособие / В. В. Будко. – Харьков: Консум, 2005. – 268 с.
5. Гендерное образование в средней школе: российский и канадский опыт: учебно-методические материалы. – Иваново: Иван. Гос.ун-т, 2002.
6. Гендерные проблемы и развитие. Стимулирование развития через гендерное равенство в правах, в доступности ресурсов и возможности выражать свои интересы. – М.: Весь мир, 2001.
7. Гендерная экспертиза учебников для высшей школы. Под ред. О.А.Ворониной. – М.: Солтекс, 2005.
8. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века / Б.Гершунский. – М.: Совершенство, 1998.
9. Гнатюк Я.С. Філософія освіти і науки. Методологічні та теоретичні проблеми філософії: навчальний посібник / Я.С.Гнатюк, Б.М.Рохман. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2018. – 114 с.
10. Гусинский Э.Н. Введение в философию образования / Э.Н.Гусинский, Ю.Ч.Турчанинова. – М.: Логос, 2000.
11. Зборовский Г.Е. Социология образования: Учебное пособие / Г.Е.Зборовский, Е.А.Шуклина. – М.: Гардарики, 2005. – 383 с.
12. Иллич И. Почему надо отменить как саморазумеющуюся обязательность школы / Иван Иллич // Иллич И. Освобождение от школ. Пропорциональность и современный мир. – М.: Просвещение, 2006. – С. 7-29.
13. Кларк Б. Р. Система высшего образования: академическая организация в кросс-национальной перспективе / Бертон Р. Кларк / пер. с англ. А. Смирнова; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2011. – 360 с.
14. Клепко С.Ф. Конспекти з філософії освіти / С.Ф.Клепко. – Полтава: ПОППО, 2007.
15. Клепко С.Ф. Філософія освіти в європейському контексті / С.Ф.Клепко. – Полтава: ПОППО, 2006.
16. Кругляк М. Наука і ненаукове пізнання: проблема взаємодії [Електронний ресурс] / Мирослава Кругляк // Університетська кафедра. – 2013. – №2. – С.126-136. – Електрон. дані (1 файл). – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukaf_2013_2_13. – Дата звернення: 14.05.2018. – Назва з екрана.
17. Курс лекцій по соціології освіти: учеб. пособие для студентов вузов / Нар. укр. акад.; под общ. ред. В.И.Астаховой. – 2-е изд., перераб. и доп. – Х.: Изд-во НУА, 2009. – 464 с.
18. Лукашевич М.П. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посіб. / М.П.Лукашевич, М.В.Туленков. – 2-ге вид., допов. і випр. – К.: МАУП, 2004. – 464 с.
19. Марчук М. Проблема соціокультурної зумовленості наукового знання: екстерналізм, інтерналізм і соціокогнітивний потенціалізм // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Випуск 350-351. Філософія. – Чернівці: Рута, 2007. – С.3-7.
20. Микешина Л. А. Философия науки: Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: учеб. пособие / Л. А. Микешина. – М.: Прогресс-Традиция; МПСИ; Флинта, 2005. – 464 с.

21. Петрушенко В.Л. Епістемологія як філософська теорія знання: монографія / Віктор Петрушенко. – Львів: Видавництво Державного університету „Львівська політехніка”, 2000. – 296 с.
22. Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / Петрушенко В. Л. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів: „Магнолія плюс”; видавець СПД ФО В.М.Піча, 2005. – 506 с.
23. Репко М. Освіта по-українськи: 129 мільярдів – марнотратство чи інвестиція? [Електронний ресурс] / Марія Репко, Юлія Руда // Українська правда. – 2017. – 15 лютого. – Режим доступу до статті: <http://www.epravda.com.ua/publications/2017/02/15/620955/>
24. Семенюк Е.П. Філософія сучасної науки і техніки: підручник для студ. вищих навч. закл. / Е.П.Семенюк, В.П.Мельник. – Львів: Світ, 2006. – 152 с.
25. Смирнова Е.Э. Социология образования / Е.Э.Смирнова. – СПб.: Интерсоцис, 2006. – 192 с.
26. Совсун І. Як зробити хорошу школу? Висновки дослідження PISA [Електронний ресурс] / Інна Совсун // Українська правда. – 2016. – 20 грудня. – Режим доступу до статті: <https://life.pravda.com.ua/society/2016/12/20/221754/>
27. Ушаков Е. В. Введение в философию и методологию науки: Учебник / Е. В. Ушаков. – М.: Издательство „Экзамен”, 2005. – 528 с. – (Серия „Учебник для вузов”).
28. Философия и методология познания: Учебник для магистров и аспирантов / Под общ. и науч. ред. В. Л. Обухова, Ю. Н. Солонина, В. П. Сальникова и В. В. Васильковой. – СПб.: Фонд поддержки науки и образования в области правоохранительной деятельности „Университет”, 2003. – 560 с.
29. Философия науки в вопросах и ответах: Учебное пособие для аспирантов / В. П. Кохановский [и др.]. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 352 с. – (Высшее образование).
30. Философия науки: учеб. пособие для вузов / под ред. С. А. Лебедева. – Изд. 5-е, перераб. и доп. – М.: Академический Проект; Альма Матер, 2007. – 731 с. – („Gaudeamus”).
31. Філософія освіти: навч. посібн. / За заг. ред. В.Андрущенко. – К.: Вид-во НПУ ім.М.П,Драгоманова, 2009.
32. Хоружий Г.Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти / Г.Ф. Хоружий. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012.
33. Цофнас А.Ю. Гносеология: Учебное пособие. – К.: Алерта, 2005. – 232 с.
34. Штанько В. И. Философия и методология науки. Учебное пособие для аспирантов и магистрантов естественнонаучных и технических вузов / В. И. Штанько. – Харьков: ХНУРЭ, 2002. – 292 с.
35. Штылева Л.В. Фактор пола в образовании: гендерный подход и анализ / Л.В.Штылева. – М.: ПЕР СЭ, 2008.

Викладач Даниляк Ростислав Петрович